МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Опара Н.М., к.с.-г.н, доцент

У Цифровій адженді України 2020 зазначено: «Швидкі та глибинні наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане основою життєдіяльності українського суспільства, бізнесу, державних установ, стане звичним та повсякденним явищем, стане нашим ДНК, нашою ключовою аджендою на шляху до процвітання, стане основою добробуту України».

Модернізація системи освіти, підвищення конкурентоспроможності економіки, інформатизація суспільства та розвиток науково-технічного прогресу визначать якісно нові підходи до організації освітнього процесу.

Посилення ролі STEM-освіти зумовлюється підвищенням мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення предметів природничо-математичного циклу й, водночас, високим запитом виробничої сфери на працівників, що володіють компетентностями для постановки і виконання завдань у сферах: інженерії, медицини, екології, IT, фармацевтики, нанотехнологіях, авіабудуванні та інших [1].

Цифрова грамотність (або цифрова компетентність) визнана ЄС однією з ключових для повноцінного життя та діяльності людини, тому в Законі «Про освіту» зафіксовано, що формування інформаційно-комунікаційної компетентності є обов'язковим.

В останні роки в нашій країні проводилися і продовжують проводитися низка заходів щодо використання цифрових технологій в освіті. Це сприяє забезпеченню права кожного на здобуття освіти впродовж усього життя, рівність умов доступу до освіти, незалежно від місця навчання.

Сучасна вітчизняна освітянська спільнота потребує створення освітньої платформи, куди може зайти будь-хто: вчитель, викладач, батьки, учні, здобувачі вищої освіти і знайти там для себе цікаві й сучасні освітні матеріали. Вчителі та викладачі – з методик викладання, батьки та діти та молодь – з допоміжних матеріалів.

Саме такою метою і було створено в нашій країні платформу «ACCENT» (http: //accent.com/ua/).

Питаннями модернізації в нашій країні займаються Інститут модернізації змісту освіти та Інститут інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України.

Якість запровадження STEM-освіти багато в чому визначається компетентністю та рівнем професійної діяльності науково-педагогічних працівників і тим, наскільки вони активно використовують новітні педагогічні підходи до викладання й оцінювання, інноваційні практики міждисциплінарного навчання, методи та засоби навчання з акцентом на розвиток дослідницьких компетенцій.

Підвищення рівня та якості знань, формування сучасних навичок та компетентностей, навчання здобувати інформацію, спілкування іноземними мовами, індивідуальні програми навчання, впровадження нових предметів, підготовка до професій майбутнього та водночас цікаве і захоплююче навчання є головними завданнями реформ освіти конкурентоздатної країни та суспільств.

Інформаційно-комунікаційні та цифрові технології надають можливість інтенсифікувати освітній процес, підвищити рівень та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань за допомогою медіа та інтерактивних засобів викладачам легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідно-пошукової роботи навчальних ігр. Як результат, здобувачі вищої освіти набагато краще засвоюють інформацію та формують відповідні навички, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатися, генерувати ідеї та творити.

Цифрові технології дають викладачу нові можливості, дозволяючи разом із добувачем вищої освіти отримувати задоволення від захопливого процесу спілкування і пізнання. Такі технології також допомагають викладачу автоматизувати більшу частину своєї роботи, вивільняючи час на пошук, спілкування, самовдосконалення, індивідуальну роботу із добувачами вищої освіти, забезпечують зворотній зв'язок, підвищують ефективність управління навчальним процесом та освітою в цілому.

Цифрова економіка задає принципово інші тренди, що орієнтовані на підготовку фахівців якісно іншого рівня. І справа тут навіть не в тому, що цілий ряд спеціальностей з минулої економіки не лише втрате свою затребуваність, або взагалі зникне з ринку праці. Багато буде залежати від того, наскільки конкретні знання, навички та уміння, отримані в процесі навчання будуть узгоджуватися з форматом цифрової економіки, який сам буде переживати постійні і достатньо швидкі зміни [2].

Підготовка спеціалістів такого рівня вимагає відповідальних навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій у професорсько-викладацького складу.

Безумовно, позитивним моментом є формат електронної освіти. Поява он-лайн курсів, з використанням ІТ-технологій, дозволяє в зручний час і в будь-якому місці отримувати знання без участі викладача.

По відношенню самих освітніх програм також необхідний постійний моніторинг з метою їх адаптації стосовно до потреб цифрової економіки.

Сьогодні здобувачі вищої освіти відкрито заявляють про необхідність отримання більш поглиблених знань з дисциплін в галузі обробки і аналізу великих даних, статистики, прикладної інформатики.

Для оцінки потенціалу використання цифрових технологій в освітньому процесі можна розглядати два критерії – «результативність» і «економічна ефективність».

З позиції результативності це означає, що застосування цифрових технологій повністю сприяє задоволенню потреб підвищення якості освітнього процесу (наприклад, самостійне вивчення окремих тем, скорочення термінів навчання (проходження тем), індивідуалізація навчання.

З іншої сторони – використання тієї чи іншої цифрової технології повинно знижувати витрати бюджетних (позабюджетних) витрат самого ЗВО.

Проведенні дослідження свідчать про необхідність отримання реальних знань і практичних навичок у процесі засвоєння освітніх програм для успішного працевлаштування.

За даними моніторингу 54% здобувачів вищої освіти найбільш важливими факторами успішного працевлаштування вважають саме практичні конкретні знання і уміння, при цьому більше 40% здобувачів вищої освіти необхідні базові теоретичні знання, більш того третині необхідні аналітичні навички і методи аналізу даних.

Лідируюче положення за чисельністю фахівців в галузі інформаційно-комунікаційних технологій займає Фінляндія (доля таких фахівців становить 6,8%, на другому місці – Швеція – 6,6%, на третьому – Естонія – 5,6%).

До країн лідерів за цим показником можна віднести Португалію, Сербію, Чорногорію, Болгарію, Латвію, Кіпр [3].

Цифровою освітою є об'єднання різних компонентів і найсучасніших технологій завдяки використанню цифрових платформ, впровадженню нових інформаційних та освітніх технологій, застосуванню прогресивних форм організації освітнього процесу та активних методів навчання, а також сучасних навчально-методичних матеріалів.

Серед основних напрямків цифровізації освіти виділяють наступні:

1. Створення освітніх ресурсів і цифрових платформ з підтримкою інтерактивного та мультимедійного контенту для загального доступу закладів освіти та здобувачів вищої освіти, зокрема інструментів автоматизації головних процесів роботи навчальних закладів.

2. Розроблення та впровадження інноваційних комп'ютерних мультимедійних та комп'ютерно-орієнтованих засобів в навчання та обладнання для створення цифрового навчального середовища (мультимедійні аудиторії, науково-дослідних STEM-центрів лабораторії, інклюзивних груп, груп змішаного навчання).

3. Організація широкосмугового доступу до мережі Інтернету учнів та здобувачів вищої освіти у навчальних класах та аудиторіях в закладах освіти всіх рівнів.

4. Розвиток дистанційної форми освіти з використанням когнітивних та мультимедійних технологій. Останнє дуже актуально в період майже річної пандемії COVID-19.

Список використаних джерел

1. ru.osvita.ua/legislation/ser_osv/65463

2. Кабінет Міністрів України Розпорядження від 17 січня 2018 р. №67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації».

3. Юсупова С.Я., Позднеева С.Н. Образования в эпоху цифровой экономики. Управления экономическими системами: электронный научный журнал. – 2018. - №2 (108).